

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **A.S.**

skazanego z art. 258 § 3 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 21 marca 2019 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 7 sierpnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt II K [...],

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. obciążyć skazanego A.S. kosztami postępowania kasacyjnego, w tym nieuiszczoną opłatą od kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Z. z dnia 2 czerwca 2017 r., sygn. akt II K [...], A.S. został uznany za winnego popełnienia czynów z: art. 258 § 3 k.k. w zw. z art. 258 § 1 k.k. (pkt II wyroku); z art. 86 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s. (pkt III wyroku); z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. (pkt IV wyroku); z art. 65 § 1 k.k.s. w zb. z art. 91 § 3 k.k.s. w zw. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s. (pkt VI wyroku); z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 235 k.k. (pkt VII wyroku); z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 234 k.k. (pkt VIII wyroku); z art.

286 § 1 k.k. (pkt IX wyroku) oraz z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 256 § 1 pkt 2 k.k. (pkt X wyroku). Oskarżonemu A.S. wymierzona została kara łączna 3 lat pozbawienia wolności oraz łączna kara grzywny wysokości 350 stawek dziennych przy określeniu jednej stawki na kwotę 100 zł. Jednocześnie wyrokiem tego sądu uniewinniono oskarżonego A.S. od popełnienia czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. (pkt V wyroku).

Od tego orzeczenia apelację wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżył je w całości, w odniesieniu do A.S. oraz współoskarżonej W.S., zarzucając:

- 1) obrazę przepisów postępowania, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 1 i 2 k.p.k., art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 170 § 2 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez:
 - a) wybiórcze potraktowanie dowodów, akcentowanie jedynie dowodów niekorzystnych dla oskarżonych (tak w oryginale – przyp. SN.);
 - b) ocenę dowodów w sposób sprzeczny z zasadami poprawnego rozumowania;
 - c) niedopuszczenie dowodów mających na celu weryfikację okoliczności wynikających z zeznań świadków: A.G. i D.P.;
 - d) niedopuszczenie dowodu z przesłuchania P.S. i W.M. na okoliczności podważające wiarygodność wyjaśnień oskarżonego A.K.;
 - e) oparcie przekonania o wiarygodności pomówienia oskarżonego A.K. na innych przesłankach niż na tych, wymienionych w art. 7 k.p.k. oraz na niepełnym materiale dowodowym (obraza art. 410 k.p.k.);
 - f) ograniczenie prawa oskarżonych A. i W.S. do obrony również przez pominięcie oskarżonego A.K. w uzasadnieniu wyroku w części jego skazania, co pozbawiło oskarżonych dalszych argumentów za niewiarygodnością tego oskarżonego, a także ogólnikowe potraktowanie treści wyjaśnień, zwłaszcza A.S., bez ich konfrontacji z całokształtem materiału dowodowego;
- 2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść przez:
 - a) błędne ustalenie, że dowodowy pochodzące z pomówienia oskarżonego A.K. są podstawą faktyczną przestępstw przypisanym oskarżonym A. i W. S.;
 - b) błędne ustalenie, że oskarżeni A. i W. S. dopuścili się przypisywanych im przestępstw.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonych od przypisanych im czynów, alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2018 r., sygn. akt II AKa [...], w odniesieniu do A.S., zmienił zaskarżony wyrok jedynie w zakresie opisu czynów przypisanych mu w pkt. III i VI, eliminując z nich ustalenie „czyniąc sobie z popełnienia tego przestępstwa stałe źródło dochodu”, a z ich kwalifikacji prawnej i podstawy wymiaru orzeczonych za nie kar pozbawienia wolności usunął przepis art. 37 § 1 pkt 2 k.k.s., w pozostałej części wyrok ten w stosunku do wskazanego oskarżonego utrzymując w mocy.

Od tego orzeczenia kasację wywiódł obrońca skazanego, podnosząc zarzuty rażącego naruszenia prawa procesowego (art. 438 pkt 2 k.p.k.) – tak w oryginale (uwaga SN), które miało wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 6 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. i art. 170 § 2 k.p.k., w ten sposób, że sąd odwoławczy:

- a) „nie rozważył wnikliwie i nie poddał analizie każdego z zarzutów zawartych w apelacji obrońcy od wyroku Sądu Okręgowego;
- b) zignorował wnioski dowodowe złożone w toku procesu w I instancji, zwłaszcza zawarte w nich tezy dowodowe przez co doszło do nie swobodnej, lecz dowolnej oceny wyjaśnień i współoskarżonego A.K., które uznał za konsekwentne, spójne i wiarygodne, w sytuacji, gdy relacje te są niekonsekwentne, zawierają sprzeczności i przekłamania i z tego względu nie powinny zostać uznane za wiarygodne (art. 7 k.p.k.);
- c) aprobował ograniczenie przez Sąd Okręgowy uzasadnienia wyroku przez pominięcie osk. A.K., co pozbawiło osk. A.S. dalszych argumentów do obrony, wynikających ze skazania współoskarżonego (art. 449a §1 k.p.k., art. 6 k.p.k.);
- d) brak analizy obszernych wyjaśnień osk. A. S. złożonych w śledztwie w dniach 19.07.2013 r., 3.10.2013 r. i 9.10.2013 r., które w całości podtrzymał, nie popadając w sprzeczności, a zatem doszło do niesprawdzenia jego obrony, lecz

tylko do zanegowania prawdziwości z powodu przyznaniu wiary wyjaśnieniom pomawiającego (art. 4 k.p.k.);

- e) wyrażenie błędnego poglądu, że spostrzeżenia i wrażenia odniesione z bezpośredniego przesłuchania pozostają w sferze przekonania sędziowskiego i nie podlegają kontroli odwoławczej w sytuacji, gdy dowody prowadzą jednoznacznie do innej oceny, a ponadto zrealizowanie tezy dowodowej zawartej we wnioskach wzmocniłoby zarzut niewiarygodności osk. A.K. (str.26 uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego, art. 7 k.p.k.), zaś odczucia i wrażenia jako niesprawdzalne nie mogą zastąpić konkretnych dowodów;
- f) aprobata odmowy przeprowadzenia dowodów zgłoszonych we wnioskach dowodowych a wymienionych w apelacji obrońcy, teza dowodowa sprowadzała się do wykazania, że osk. A.K. fałszywie pomówił osk. S. i nakłaniał do tego innych nawet na okoliczności pośrednie podważające zaufanie do A.S. (wnioski dow. z: 3.10.2013 r., 29.01.2014 r., 16.05.2015 i uzasadnienie wyroku), dotyczące także zakupu środka promieniotwórczego „POLON” oraz brutalnego traktowania dłużników;
- g) pominięcie przez obie instancje sądowe dowodu z zeznań świadka R.W. i jego matki A.W. (31.10.2012 r. i prot. rozpr. 14.01.2015 r.) w części, z której wynika, że A.K. współdziałał z niezidentyfikowanym „Pawłem” w zakresie przemytu papierosów, co dowodzi o kłamstwie A.K., gdyż nie ujawnił swoich relacji z „Pawłem” i Ukraińcami (pr. 4.09.2012 r.);
- h) zignorowanie nagannej roli organów ścigania (Policji), co wynika z zeznań kilku świadków, zwłaszcza św. A.G. będącego także w relacji z K. i obciążył S. absurdalnymi i kłamliwymi zachowaniami (zeznania z 5.06.2013 r.), zaś funkcjonariuszom zarzucił, że obiecano mu określoną sytuację procesową, lecz się nie wywiązali, a ponadto meriti dodał, że nie jest w stanie opisać żadnego przypadku obciążającego osk. A. S. (prot. r. z 20.04.2015 r.);
- i) przedstawienie motywacji działania osk. A. K. w nieprawdziwy sposób, nawet odmienny niż on sam podaje, gdy w rzeczywistości kierował się on chęcią zemsty za skazanie go wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 9.07.2013 r.(X k k [...]) za przestępstwo popełnione wobec A.S. (art.13 § par. 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. i art. 64 par. 2 k.k. na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, którą

odbył, przy czym cały czas trwał w podważaniu ustaleń Sądu, zaś pokrzywdzony S. uznany został za prawdomównego oraz trwał w tym stanie psychicznym po bezskutecznej próbie nakłonienia osk. S. do zmiany zeznań (św. W.M. prot. rozpr. Z 21..02.2013 r.);

- j) wyrażenie błędnego poglądu, że postulowane przez obrońcę dowody, w tym eksperyment procesowy, nie posiadają żadnej rangi merytorycznej, nie dotyczą kwestii charakteru i zakresu odpowiedzialności A.S. (s. 28 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 sierpnia 2018 r.) w sytuacji, kiedy teza dowodowa wniosków obrońcy wywodzi, że eksperyment oraz przesłuchanie głównie św. P.S., W.M. i A.G. miało na celu wykazanie, że A. K. namówił ich do składania fałszywych zeznań podważających zaufanie do osk. A. S., nie zaś bezpośrednio objaśniających stawianych mu zarzutów (art. 169 par. 2 k.p.k.);
- k) nieukierunkował swojej wrażliwości, wiedzy i doświadczenia życiowego na okoliczność, że relacje A.K. są dowodem z pomówienia, który to dowód powinien podlegać ocenie ze szczególną wnikliwością i nader z całą ostrożnością, bacząc czy informacje pochodzą od osoby bezstronnej, czy też zainteresowanej obciążeniem pomówionego (OSN 2007/1/2584), art. 7 k.p.k.;
- l) niedopatrzenie się, że wyrok Sądu Okręgowego zapadł na niepełnym materiale dowodowym tj. bez uwzględnienia całokształtu ujawnionych dowodów (art.410 k.p.k.)” – całość cytatu za oryginałem.

W konsekwencji, wobec takiej konstrukcji skargi, jej autor wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i uniewinnienie A.S. od przypisanych mu czynów, alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na wniesioną kasację, Prokurator Okręgowy w Z. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym i znajdując się na granicy dopuszczalności została oddalona na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na zaistniałą w niniejszej sprawie konfigurację procesową. Wydając wyrok w stosunku do A.S., Sąd Apelacyjny w [...] jedynie nieznacznie zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji, w

stosunku do tego skazanego. Dokonał mianowicie niewielkiej korekty ustaleń faktycznych leżących u podstaw przypisania temu skazanemu czynów opisanych w wyroku Sądu Okręgowego w pkt. III, a dotyczącym przypisania przestępstwa z art. art. 86 § 1 k.k.s. w zb. z art. 63 § 2 k.k.s. w zb. z art. 54 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s. oraz w pkt. VI, dotyczącym skazania za czyn z art. art. 65 § 1 k.k.s. w zb. z art. 91 § 3 k.k.s. w zw. z art. 91 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 2 § 2 k.k.s. W opisie tych przestępstw sąd odwoławczy wyeliminował ustalenie, że skazany „czynił sobie z popełnienia tego przestępstwa stałe źródło dochodu”. W pozostałym zakresie wyrok sądu a quo w części dotyczącej A.S. utrzymano w mocy. Ponadto korekta opisu czynów dokonana została na korzyść tego skazanego.

Dokładne przytoczenie treści zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy skazanego A.S. oraz porównanie ich z petitum wniesionej w niniejszej sprawie kasacji ujawnia przyczyny, z powodu których skarga została oddalona na podstawie przepisu z art. 535 § 3 k.p.k. oraz oceniona jako pozostająca na granicy dopuszczalności. Należy przecież zauważyć, że skarga została sporządzona w sposób niedbały, co Sąd Najwyższy niechętnie artykułuje. Użyte zwroty do opisu zarzutów kasacyjnych pełne są sformułowań potocznych, niewłaściwych leksyce języka prawniczego. Najpoważniejszy jednak błąd kasatora dotyczy tego, że zarzuty te w znacznej mierze stanowią niemalże literalne powielenie swoich odpowiedników z apelacji, a te które zostały dodane w żaden sposób nie odpowiadają wymogom, o których mowa w art. 523 § 1 k.p.k. Oczywiście bezzasadność kasacji, tak jak wskazuje się w orzecznictwie i doktrynie, polega m.in. na tym, że przekonanie o niezasadności podniesionych zarzutów możliwe jest do wyprowadzenia już przez nawet pobieżne z nimi zapoznanie się. Innymi słowy, nie wymagają one dogłębnej analizy. Zwrócić wypada uwagę skarżącemu, że w żaden sposób w kasacji nie dostrzeżono i przede wszystkim nie uwzględniono specyfiki postępowania kasacyjnego.

Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 519 k.p.k. przedmiotem zaskarżenia nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia w postaci kasacji może być tylko wyrok sądu odwoławczego. A contrario, zgodnie z obszernym orzecznictwem sądu

kasacyjnego oraz jednolitymi w tym względzie poglądami doktryny, w kasacji skarżący nie jest uprawniony do podnoszenia zarzutów przeciwko orzeczeniu Sądu pierwszej instancji. Rozważania sądu *meriti* są przedmiotem postępowania kasacyjnego jedynie w kontekście należytego przeprowadzenia postępowania odwoławczego przez sąd instancji *ad qem*. Co istotne, w kasacji strona jest zobligowana do wykazania jakie rażące i mające istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia uchybienia prawa nastąpiły wskutek nierzetelnego przeprowadzenia kontroli instancyjnej. Warunki te zostały sprecyzowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego jako takie, których rozumienie jest analogiczne do bezwzględnych podstaw odwoławczych, bowiem art. 439 § 1 k.p.k. został przez ustawodawcę również wymieniony w przepisie art. 523 § 1 k.p.k. Zatem naruszenia prawa o charakterze kasacyjnym muszą odznaczać się podobnym stopniem doniosłości jak bezwzględne podstawy odwoławcze, czyli stanowić najpoważniejsze uchybienia. Jednocześnie, kwestionowanie w kasacji realizacji przez sąd odwoławczy standardu kontroli instancyjnej obarczone jest dodatkowym wymogiem, który polega na tym, że strona powinna szczególnie precyzyjnie wykazać, które z zarzutów apelacyjnych nie zostały w ogóle rozpoznane (naruszenie art. 433 § 2 k.p.k.), lub rozpoznane w sposób niepełny (obraza art. 457 § 3 k.p.k.). Oba te zarzuty wymagają wykazania, że uchybienia takie – jeżeli faktycznie wystąpiły – miały istotny wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia. W przypadku naruszenia art. 457 § 3 k.p.k. należy dodatkowo zważyć, że sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego następuje po wydaniu wyroku, zatem samoistne naruszenie tego przepisu – co do zasady – wpływa jedynie na treść uzasadnienia, a nie na wydanie wyroku.

W realiach rozpoznawania niniejszej kasacji powyższe wymogi aktualizują się w sposób szczególny, bowiem nawet pobieżna lektura treści skargi ujawnia, że jej autor w ogóle się do nich nie zastosował. W rzeczywistości, kasacja zmierza do ponownego wywołania zwyczajnej kontroli instancyjnej poprzez ponowną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Zarzuty podniesione w kasacji są bowiem takiej natury, że albo zostały dosłownie powielone ze zwyczajnego środka odwoławczego, albo dodane zostały przez skarżącego nowe okoliczności, ale natury czysto faktycznej, których sąd odwoławczy nie rozpoznawał, był bowiem

przecież związany podniesionymi zarzutami. Co więcej, autor kasacji całkowicie przeoczył, że Sąd drugiej instancji nie mógł samoistnie naruszyć takich przepisów jak art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., czy wreszcie art. 424 § 1 pkt i k.p.k. i art. 170 § 2 k.p.k., gdyż sam nie przeprowadzał postępowania merytorycznego, nie dokonywał oceny przeprowadzonych dowodów (to bowiem zastrzeżone jest dla postępowania rozpoznawczego, a nie kontrolnego), a wreszcie co do zasadniczej części nie orzekał reformatoryjnie. Tym samym przyjęta w kasacji jej konstrukcja jest niedopuszczalna, nie uwzględnia bowiem realiów procesowych sprawy.

Merytoryczne rozpoznanie kasacji, z zachowaniem reguł rządzących tym postępowaniem nadzwyczajnym jest więc tak naprawdę niemożliwe, a przynajmniej nie w taki sposób, jaki został wskazany w skardze. Sąd Najwyższy nie ocenia poszczególnych dowodów zgromadzonych w sprawie, kontroluje jedynie – i to w wąskim zakresie – sposób działania sądu odwoławczego w granicach jakie zostały dla tego organu określone w art. 433 § 1 i 2 k.p.k. W kasacji żaden ze wskazanych jako naruszonych przepisów prawa nie został powiązany z postępowaniem odwoławczym. Jedynie w pkt. „a” petitum skargi jej autor opatrzył zarzut sformułowaniem, że sąd odwoławczy nie rozważył wnikliwie i nie poddał analizie każdego z zarzutów zawartych w apelacji obrońcy. Jest to przecież twierdzenie wewnętrznie sprzeczne. Nie dość, że skarżący nie wskazał konkretnie, które z podniesionych zarzutów apelacyjnych nie zostały rozpoznane w całości albo w części, to myli naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. z art. 457 § 3 k.p.k. (zresztą do regulacji tych wprost nie nawiązując). Tymczasem uchybienie art. 457 § 3 k.p.k. – jak już zasygnalizowano – w pozostaje bez wpływu na samą treść wyroku, chyba, że zostanie poprzez analizę pisemnych motywów wyroku Sądu odwoławczego wykazane, iż jakieś zarzuty pozostały poza zakresem dokonanej kontroli apelacyjnej. Tego jednak skarżący nie czyni, skupiając się na powieleniu argumentacji, jaką już uprzednio prezentował w zwykłym środку odwoławczym. Tym samym zarzut ten – na dodatek bez podania właściwej jego podstawy normatywnej – został podniesiony całkowicie gołosłownie. Poza tym, skarżący w kasacji całkowicie pomija wywód sądu odwoławczego. Słusznie więc prokurator zauważa w odpowiedzi na skargę, że Sąd Najwyższy ugruntował pogląd, w którym

za niedopuszczalne traktuje takie kasacje, które zmierzają do „dublowania” zwyczajnej kontroli odwoławczej.

Lektura uzasadnienia Sądu Apelacyjnego w [...] sporządzonego w niniejszej sprawie pozwala kategorycznie uznać, że nie naruszono standardu rzetelnej kontroli instancyjnej, ponieważ Sąd ten rozpoznał wszystkie sformułowane w apelacji zarzuty. I tak do zarzutów podniesionych w pkt I ppkt a - e apelacji ustosunkował się na s. 25 - 31 uzasadnienia, dodatkowo uszczegóławiając swoje wywody odnośnie zarzutów z pkt I ppkt c i d apelacji (s. 28) i z pkt I ppkt e apelacji (s. 28 - 31). Natomiast zarzut z pkt I ppkt f apelacji omówiony został na s. 25. Wywód sądu ad quem jest wprawdzie skomprimowany, lecz przy tym klarowny i rzeczowy, co Sąd Najwyższy w pełni akceptuje nie znajdując powodów do jego powielania.

Podkreślić wreszcie należy, że część z obecnych zarzutów kasacyjnych nie znajduje żadnego odzwierciedlenia we wcześniejszych wywodach apelacji lub też powoływana jest w całkowicie odmiennym kontekście. Tak jest chociażby w wypadku zarzutów z pkt d, g i h kasacji. Niewskazanie na określone uchybienia w zwykłym środku odwoławczym nakazuje – w kontekście kontroli kasacyjnej – określić, w oparciu o jakie konkretne regulacje Sąd odwoławczy miał obowiązek rozpoznać apelacje poza jej granicami i podniesionymi zarzutami. Tego jednak autor niniejszej kasacji również nie czyni.

Uwzględniając całokształt powyższych rozważań i nie znajdując podstaw do orzekania w zakresie szerszym (art. 536 k.p.k.) Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku, obciążając skazanego – art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego.